Bayerisches Staatsministerium für
Familie, Arbeit und Soziales

Osam točaka...
koje odgoj čine jakim.

EDUCATION MAKES YOU STRONGER

Osam točaka...

koje odgoj
čine jakim.

Sadržaj.

Što je odgoj? 6

Osam točaka koje odgoj čine jakim. 8

Odgoj je pokloniti ljubav. 9

Odgoj je smjeti svađati se. 10

Odgoj je znati saslušati. 12

Odgoj je postaviti granice. 13

Odgoj je dati slobodan prostor. 15

Odgoj je pokazati osjećaje. 17

Odgoj je imati vremena. 18

Odgoj je pružiti hrabrost. 20

Savjet i pomoć za jake obitelji. 22

Što je odgoj?

U prvom redu: Odgoj se ne tiče samo roditelja nego svih nas, jer on je zadatak cjelokupnog društva. Odgoj bi trebao u različitim pogledima ojačati djecu: određivati njihov život kako bi susretali izazove, kako bi se upuštali u veze s drugim osobama, kako bi izdržali nenadane životne udarce, kako bi naučili prihvatiti mišljenja drugih osoba i još puno toga. To prije svega znači snabdijevati djecu sa svim za život potrebnim stvarima. Njima je potrebna hrana i odjeća, sigurnost i mogućnost za otkrivanje svijeta. Odgoju također pripada aktivno raspravljanje koje će djevojkama i mladićima omogućiti stjecanje znanja i sposobnosti. Djeca moraju smjeti stjecati iskustva, a kako bi na svom životnom putu u našem društvu zauzela mjesto, potrebna im je pouzdana pratnja.

Djeca u svojoj okolini imaju puno uzora: roditelji, pedagozi u dječjem vrtiću, školi, dnevnom boravku i sastajalištima za mladež i druge osobe koje sreću u svojoj svakodnevnici, ali i figure iz sredstava javnog mnijenja. Najvažnije su odrasle osobe s kojima žive. Zbog toga je njihovo ponašanje od posebne važnosti.

Roditelji snose najvažniju odgovornost za dobrobit svoje djece. Zbog toga odgoj za njih znači imati obveze, ali i prava. Isto tako kao što djeca imaju pravo na pozitivne uvjete života, je pravo osoba koje ih odgajaju da ih društvo pri tome potpomaže.

Odgoj je živ i zanimljiv proces. Istina on može ponekad biti naporan, ali prije svega on čini zadovoljstvo i važan je za društvo. S jakim odgojem svijet ima više od svoje djece, a djeca više od svijeta.

Roditeljima su za uspješan odgoj potrebni

- okvirni uvjeti: obiteljima je potrebno dovoljno prostora za stanovanje, sigurna radna mjesta, financijske pomoći, dobre mogućnosti za zbrinjavanje djece i dobru obiteljsku okolinu.
- Pomoć i podrška: roditelji imaju pravo na to da ih se s vremena na vrijeme rastereti. Ponekad se obitelji mogu međusobno potpomagati. Osim toga su obiteljima za razumijevanje, savjet i pomoć važni prijatelji, kolege, rodbina i susjedi. Ako obitelji pri odgoju djece nekada ne znaju kako dalje, to nije sramota. Ured „Pomoć za mlade“, organizatori tečajeva za obrazovanje roditelja, Savjetovalište za bračne parove i obitelj, rado individualno pomažu.

Osam točaka
koje odgoj čine jakim.

Kako izgleda jedan „jak odgoj“? Roditelji danas imaju mogućnost izabrati dobre savjete iz jedne mase časopisa i knjiga. Mi našom brošurom ne želimo napraviti još jedan daljnji savjetnik za odgoj. Timski suradnici kampanje „Snažan putem odgoja“ su formulirali osam ključnih točaka koje u sebi okupljaju najbitnija obilježja „jakog odgoja“.

ODGOJ JE ...

... pružiti ljubav.
... smjeti svađati se.
... biti u stanju saslušati.
... postaviti granice.
... dati slobodan prostor.
... pokazati osjećaje.
... imati vremena temps.
... ohrabrivati.

Odgoj je ... pružiti ljubav.

Pružiti djetetu ljubav znači prihvatiti ga onakvim kakvo je i njemu to pokazati. Djeca i mladež trebaju taj osjećaj sigurnosti, kako bi mogli razviti samopouzdanje te kako bi na osnovu njega bez bojazni upoznali svoje jake i slabe strane. Ponekad je očevima i majkama ipak teško pokazati svoju ljubav. Kako to funkcionira s poklanjanjem ljubavi?

- Najbliži oblik poklanjanja pažnje je tjelesna blizina, toplina i dodir. Da li jedan zagrljaj, nježno češanje po leđima, ljubazan pogled očima, nježno gurkanje ili lagano lupkanje po ramenu: svako dijete odmah zna što to znači.

- Što djeca postaju starija, to postaju važniji drugi oblici pružanja pažnje. Teenegeri – mladići kao i djevojke – ponekad također dozvoljavaju da ih se uzme u zagrljaj, iako si također s vremenom traže druge osobe s kojima će se ljubiti.

- Uzeti si vremena, pokazati interes za dijete, tješiti ga, dokazuje djetetu koliko ga roditelji vole. Pričajte svom podmlatku da ga volite i da ste na njega ponosni, neovisno o specijalnim uspjesima.

- Ali, pokloniti ljubav ne znači da odrasli ne smiju zahtijevati svoj mir ili da oni djetetu ne smiju nešto zabraniti.

Odgoj je ...
smjeti svađati se.

Svađa postoji u svakoj obitelji. Pri tome može biti ponekad malo glasnije. Dokazati se, reći „ne“, izdržati zategnutu situaciju, uvidjeti potrebe drugih, uvjeravati, popustiti, naći kompromis i opet se pomiriti: djeca pri svađi uče važne socijalne sposobnosti. Mora se naučiti kako se svađati. Da bi se nesporazum ponovno riješio, te kako ne bi došlo da daljnjih poteškoća, trebalo bi se pridržavati određenih pravila:

- U principu nema tema koje su zabranjene. Djeca mogu također, bez da ih se za to kazni, pokazati negativna osjećanja, kao što su odbojnost ili bijes.
- Odrasli su pri jednoj svađi uvijek u jačoj poziciji. Zbog toga bi trebali djecu s njihovim željama uzeti ozbiljno i nastojati da ih se ne povrijedi riječima ili oblicima nasilja.
- Dok god jedni prema drugima nismo ljuti, smiju pri jednoj svađi dva različita mišljenja stajati jedno uz drugo. Pri tome djeca i odrasli vježbaju toleranciju.
- Djeca se smiju zajedno svađati, bez da se odrasli u to upliću. Ali ako se oni u stvari prema slabijima nekorektno ponašaju, trebali bi s puno ljubavi, ali jasno od njih zahtijevati da imaju obzira prema drugima.

- Odrasli su važni uzori. Kada djeca dožive kako njihovi roditelji s puno poštovanja jedan s drugim raspravljaju, ona uče od njih. Djeca pate od tinjajućih nesporazuma, nasilnih razračunavanja ili povrjedljivih prigovora u obitelji. Ovisno o starosnoj dobi djece, odrasli mogu, bez da ih povlače na svoju stranu, objasniti o čemu se pri dotičnoj svađi radi.

- Isto tako kao što je važno svađati se, važno je i ponovno se pomiriti. Pri jednoj tvrdokornijoj svađi, mogu roditelji svojoj djeci stajati pri ruci. Pri nesporazumima u obitelji trebalo bi se pomiriti prije polaska u krevet.

Odgoj je ...
znati saslušati.

Saslušati, znači nekome pokloniti pažnju i imati obzira prema njegovim željama. Mladima koji su u fazi odrastanja i koji svakodnevno doživljavaju nova iskustva i koji se u svijetu moraju snaći posebno je potrebno da ih odrasli saslušaju. U svakoj obitelji bi svakodnevno trebala postojati mogućnost razgovora, bilo to u obliku obiteljske konferencije ili u obliku rituala kao što je to zajednička večera ili pratnja i vođenje djece u krevet. Nekoga saslušati može biti naporno. Pri tome vam mogu pomoći sljedeće stvari:

- Ponekad slijede na kraju rečenice važne informacije koje na početku nismo uopće očekivali. Zbog toga: pustite druge da se ispričaju!
- Prebrzi komentari i savjeti ne pomažu dalje. Djeca se osjećaju shvaćena ozbiljno kada roditelji s njima samima pronalaze rješenja.
- Da od samog početka uopće ne bi došlo do međusobnih nesporazuma, trebali bi da se uvjerite jeste li sve razumjeli.

- Dobrom razgovoru nije potrebno skretanje pažnje na nešto drugo. Znači, isključite televizor, pustite da telefon zvoni!

- Kada djeca previše opširno pričaju o svojim doživljajima, smijete ih pri njihovom izlaganju zakočiti. Djecu koja su mirnija, treba potaknuti na pričanje, prije svega ako su šutljivija nego što je to uobičajeno.

Odgoj je ...
postaviti granice.

Postaviti granice i dosljedno ih se pridržavati je za veliki broj roditelja važan zadatak, ali istovremeno i najveći izazov u odgoju. Kada se radi o provjeri roditeljskog stprljenja i dosljednosti su djeca i mladež rođeni majstori. Djeci su potrebne granice iz dva različita razloga: prvi je kao zaštita od opasnosti u i izvan kuće. Drugi je da smisaona i pregledna pravila daju djetetu sigurnost. Odraslima ponekad teško pada postupiti protiv dječje volje. I pored toga je za roditelje i djecu, gledano na duži vremenski period, jednostavnije ako oni znaju gdje su njihove granice. I pri tome bi trebala također važiti određena pravila igre:

- Granice moraju biti jasno postavljene. Odrasli bi trebali prije svega razmisliti, zbog čega postavljaju određeno pravilo. Starija djeca bolje razumiju zapovijed ili zabranu, kada im odrasli objasne razloge.

- Tko granice određuje, trebao/trebala bi sam/a po njima i živjeti. To ne znači da mama ili tata moraju u krevet nakon emisije „Sandmann - laku noć djeco“. Ali pri redovnom pranju zubi su oni najbolji primjer.

- Postavljati granice i onda ih se ne pridržavati, nema nikakvog smisla. Dosljednost pokazuje pouzdanost i daje djeci osjećaj da ih se uzima ozbiljno.

- Ako dijete prijeđe preko postavljenih mu granica, trebali bi odrasli reagirati jasno i zajednički. Djeca znaju na čemu su kada su pravila od strane majke, oca ili od strane drugih osoba koje su uključene u odgoj djece u najbitnijim točkama slična, čak i onda ako oni odgajaju na različit način. Ponekad je nedovoljno jedno jasno i glasno „NE“ ili jedna negativna opomena. Ako su potrebne dosljednije mjere, onda one moraju stajati u neposrednoj vezi s postojećom situacijom. Djeca najčešće dobro shvaćaju „logične kazne“.

- I roditelji se pri odgoju moraju pridržavati granica. Sva vrsta nasilja je tabu tema. Tome ne pripadaju samo udarci, nego i psihičko nasilje kao odbijanje pružanja pažnje.

- Nijedno pravilo bez iznimke. Ako jedno pravilo napustite, zbog toga što nije imalo smisla ili ga prilagodite izmijenjenoj situaciji, to ne znači da je to kraj odgoja. Djeca i mladež neće odmah izgubiti respekt prema roditeljskim granicama ako jednom smiju duže ostati budni.

Odgoj je ...
dati slobodan prostor.

Djeci je potreban prostor koji mogu sami onako urediti kako to ona žele. Od prve godine života dobivaju sve više slobodnog prostora. Oni uče sami jesti, sami ići na WC, biti duže vrijeme odvojeni od roditelja, raspolagati s vlastitim novcem i mnogo više toga. Slobodan prostor je važan kako bi djeca samostalno i s puno odgovornosti uzela život u svoje ruke. Kako roditeljima odluka između dijete slobodno pustiti ili nad njim strijepiti, ne bi teško pala, trebali bi da misle na sljedeće:

- Slobodan prostor se mora isprobati. Djevojčice i mladići koje/koji su uključeni u obiteljsku svakodnevnicu, uče jako puno za svoj kasniji život. Onaj koji smije gledati što i kako mama i tata rade, ubrzo će se i sam znati snaći, npr. pri čitanju plana grada ili će znati popraviti svoj bicikl.

- Djeca uče korak po korak kako postupati sa svojom slobodom. Dok prvaci znaju bolje raspolagati sa svojim malim tjednim džeparcom, mlade osobe se dobro snalaze pri raspolaganju sa svojim vlastitim kontom na koji im roditelji uplaćuju mjesečni džeparac ili pak određenu paušalnu sumu novca za školski pribor i odjeću.

- Pružanje pomoći nudi djeci sigurnost pri isprobavanju novih slobodnih prostora. Za jedanaestogodišnjake, koji uzase za svaki slučaj imaju mobilni telefon ili telefonsku kartu, je manje strašno kada prvi puta

putuju sami k prijatelju koji živi u drugom dijelu grada, a i roditelji će se manje sekirati.

- Ni pri pitanjima ukusa nisu različite generacije uvijek istog mišljenja. Radi li se o hobiju, modernim frizurama ili izboru prijateljica i prijatelja, trebala bi u principu odlučiti djeca sama – sve dok uvažavaju roditeljska pravila. Tolerancija ima onda svoje granice kada se radi o dobrobiti potomaka. Kada mladi počnu pušiti, to sigurno ne pridonosi njihovom razvoju.

- Veći dio mladih u pubertetu odjednom zahtijeva veliki slobodni prostor. Čak i oni dobroćudni postanu buntovnici protiv roditeljskih pravila. Da ne izgube zemlju pod nogama, djevojčicama i mladićima je u to vrijeme potrebno iskustvo da slobode nema bez granica. S druge strane roditelji bi njima trebali pomoći da oni idu svojim vlastitim putem i da na taj način odrastu.

Odgoj je ...
pokazati osjećaje.

Ljubav i radost, žalost, bol i ljutnja su osjećaji koji pripadaju životu u jednoj obitelji. Djeca pokazuju svoje osjećaje sasvim različito. Dok jedni svoju ljubav dokazuju mazeći se, drugi možda rađe crtaju sliku za neku njima dragu osobu. Za razvoj djeteta je važno da otkriju osjećaje kao takve i da znaju s njima se ophoditi (ponašati). Pri tome važi:

- Djeca smiju pokazati osjećaje, kako pozitivne, tako i negativne. I svako dijete to smije pokazati na svoj način, bilo to glasno ili tiho. Prošla su vremena kada mladići nisu smjeli plakati i djevojčice nisu smjele glasno bjesniti.
- Odrasli ponekad dječiji izljev osjećaja smatraju neprimjerenim. U tom slučaju djecu možete slobodno zamoliti da se smire. Ali, ona bi trebala znati da nisu njihovi osjećaji, nego njihovo ponašanje, neprimjerni.
- Djeca žele da se njihovi osjećaji uzmu ozbiljno. Pri manjim ili većim problemima oni ne mogu kao odrasli da tako lako preko njih prijeđu. Najbolje je da na to reagiramo opušteno.
- Neke djevojčice i mladići najrađe zadržavaju za sebe što ih tišti. Ako su specijalno potišteni ili mirni, trebali bi roditelji tražiti razlog. Čak i povučenijoj djeci je ponekad dobro ako mogu otvoriti svoje srce.

- Također i u svijetu osjećanja uče mladi od starijih.Također zbog toga roditelji smiju pokazati osjećaje prema svojoj djeci i to im, prilagođeno njihovom uzrastu, i objasniti. Njih ionako ne možemo zavarati. Naprotiv, za djecu je zastrašujuće kada osjete da nešto lebdi u zraku, a da ih odrasli ne upute u situaciju. Roditelji, isto tako kao i djeca, nisu zaštićeni od neprimjerene ljutnje. Važno je nakon nje izvinuti se. Jedna priznata greška nije znak slabosti!

Odgoj je ... imati vremena.

Igrati se, razgovarati, čitati, otkriti svijet – djeca uče masu toga za budućnost pri zajedničkim aktivnostima u obitelji. Zajednički provedeno vrijeme jača vezu između roditelja i djece. Veliki broj djece i mladih žele da njihovi roditelji provode više vremena uz njih. Ovako bi to uspjelo:

- Imati vremena nije neophodno povezano sa skupim aktivnostima. posjeta bazenu za plivanje, izlet u zoološki vrt ili jedan izlet na biciklu za cijelu obitelj su kod djece posebno omiljeni. Zajedničke slobodne aktivnosti nude dobru priliku za zajedničko sprovođenje slobodnog vremena.

- Upravo u svakodnevnici je djeci potrebno posvetiti vremena i pažnje. Pri tome se može povezati potrebno s ugodnim. Zajednički posao u domaćinstvu može činiti zadovoljstvo, ako ga se ne prihvati kao dosadnu obveznu vježbu. Mnoge obitelji kompletno isključuju, na neko vrijeme, takozvane „žderače slobodnog vremena“ kao što su televizor i stanica za igranje igara „Playstation“. Na taj način se dobiveno slobodno vrijeme može ispuniti s puno dobrih ideja.

- Roditelji bi prije svega morali pokloniti svojoj djeci pažnju upravo onda kada im je to potrebno, npr. kada je domaći rad posebno težak ili kada bicikl otkaže svoju poslušnost. Rituali, kao što je pričanje priče prije odlaska u krevet, oduzimaju možda malo više vremena, ali za djecu su jako važni.

- Roditelji koji zbog svojih poslovnih obveza nemaju dovoljno vremena za obitelj, ne moraju se osjećati krivim. Odlučujuće je da oni preostalo im slobodno vrijeme smisaono i zajednički iskoriste. Ako je vrijeme sasvim kratko, s vremena na vrijeme mogu rado uskočiti baka i djed, teta ili prijatelji.

Odgoj je ... ohrabrivati.

Za sve novo što uče i za sve obveze koje korak po korak preuzimaju, potrebna je osobama koje odrastaju velika porcija hrabrosti i samopouzdanje. Oni tada uče snositi odgovornost i zastupati svoje mišljenje i ne dopuštaju da ih drugi tako brzo učine nesigurnim. Da bi djevojčice i mladići razvili hrabrost i samopouzdanje potrebne su im dvije stvari: zadovoljstvo s tim što su oni postigli i priznanje postignutog od strane drugih osoba. Kako roditelji mogu svoju djecu ohrabriti?

- Djeca žele da kao osobe budu voljena i to ne samo zbog njihovih uspjeha. Isto onako brzo kao što ih se može ohrabriti, može ih se i učiniti nesigurnim. Zbog toga moraju odrasli s njima postupati pažljivo.

- Tko želi skupiti hrabrost, potrebni su mu uspješni doživljaji. Kada djeca nešto isprobavaju i pri tome smiju napraviti grešku, preuzet će također na sebe ogrebotine i druge manje nezgode. Putem preuzimanja manjih zadataka i odgovornosti djeca se hrabre.

- Djeci je potrebno pohvala. Ne zaslužuje uvijek pohvalu samo dobar uspjeh, nego ponekad i napor za nešto postići. Pohvalu bi trebalo točno izmjeriti, inače nema vrijednosti u slučaju kada se uspjeh mora pohvaliti.

- Mali oblici pomoći sprječavaju nepotrebnu dječju frustraciju. Već pri

kupovini, mogu npr. izabrati odjeću koju će, iako su mali, smjeti sami obući.

- I ovdje vrijedi: odrasli koji djeci dozvole napraviti greške, smiju sami i nešto pogrešno napraviti.

Savjet i pomoć jakim obiteljima.

Nitko ne može, niti treba da bude „mašina za odgoj“. Perfektan otac ili nepogrješiva majka su čak kasnije mora za djecu. Zbog toga na kraju želimo hrabrost i neperfektnoj obitelji. Sigurno svi roditelji s vremena na vrijeme dođu do svojih osobnih granica. Tada im je potreban netko tko će ih saslušati, dati im hrabrost i slobodan prostor.

- Priznajte si kada dođete na rub svojih snaga. To nije nikakva sramota, nego hrabar prvi korak.

- Priuštite si s vremena na vrijeme godišnji odmor od vaše odgojne svakodnevnice. Ponekad je već dovoljno ako jednom tjedno nekoliko sati – bez djece - posvetite sebi, bilo to da odete na bazen, posjetite neki od tečajeva koji se nude u školama ili se susretnete s prijateljima. Isto tako je bračnoj zajednici, kako bi ona dala polet cijeloj obitelji, potrebna njega.

- Ako vam je podrška potrebna, obratite se nekome tko ju nudi. Susjedi, rodbina ili prijatelji, ali i Savjetovališta će wamm rado dalje pomoći.

Nadamo se da ćemo Vam s Kampanjom „Snažan putem odgoja“ pomoći pri Vašem odgojnom zadatku. Želimo uz naših „Osam točaka koje odgoj jačaju“ nadodati još dvije točke: porcija zdravog čovječjeg razuma i snažna količina humora. Na taj način će se odgoj u svakodnevnici mirnije oblikovati.

KORISNI LINKOVI:

U Bavarskoj:
www.baer.bayern.de
www.elternbriefe.bayern.de
www.erziehungsberatung.bayern.de
www.familienbildung.bayern.de
www.familienhandbuch.de
www.familienstuetzpunkte.bayern.de
www.koki.bayern.de
www.stmas.bayern.de

Na saveznom nivou:
www.bke-elternberatung.de
www.bzga.de
www.familienportal.de

BAYERN. GEMEINSAM. STARK.

www.stark-durch-erziehung.de

Die Kampagne „Stark durch Erziehung“ will alle, die an der Erziehung junger Menschen beteiligt sind, unterstützen und stärken. Das Thema soll verstärkt ins Gespräch gebracht werden. Die Broschüre kann in 16 verschiedenen Fremdsprachen unter www.stark-durch-erziehung.de heruntergeladen werden. Wir danken dem Jugendamt Nürnberg für die Entwicklung des Projekts, das mit Mitteln des Staatsministeriums für Familie, Arbeit und Soziales gefördert wurde.

Dem Bayerischen Staatsministerium für für Familie, Arbeit und Soziales wurde durch die berufundfamilie gemeinnützige GmbH die erfolgreiche Durchführung des audits berufundfamilie® bescheinigt: www.beruf-und-familie.de

Wollen Sie mehr über die Arbeit der Bayerischen Staatsregierung erfahren? BAYERN DIREKT ist Ihr direkter Draht zur Bayerischen Staatsregierung. Unter Telefon 089 122220 oder per E-Mail unter direkt@bayern.de erhalten Sie Informationsmaterial und Broschüren, Auskunft zu aktuellen Themen und Internetquellen sowie Hinweise zu Behörden, zuständigen Stellen und Ansprechpartnern bei der Bayerischen Staatsregierung.

Bayerisches Staatsministerium für
Familie, Arbeit und Soziales

Winzererstr. 9, 80797 München
E-Mail: oeffentlichkeitsarbeit@stmas.bayern.de
Gestaltung: Serviceplan MAKE GmbH & Co. KG
Bildnachweis: shutterstock.com
Stand: Februar 2023
Artikelnummer: 1001 0603, Sprache: Kroatisch

Bürgerbüro: Tel.: 089 1261-1660
E-Mail: buergerbuero@stmas.bayern.de
Web: www.stmas.bayern.de/buergerbuero

Hinweis: Diese Druckschrift wird im Rahmen der Öffentlichkeitsarbeit der Bayerischen Staatsregierung herausgegeben. Sie darf weder von Parteien noch von Wahlwerbern oder Wahlhelfern im Zeitraum von fünf Monaten vor einer Wahl zum Zwecke der Wahlwerbung verwendet werden. Dies gilt für Landtags-, Bundestags-, Kommunal- und Europawahlen. Missbräuchlich ist während dieser Zeit insbesondere die Verteilung auf Wahlveranstaltungen, an Informationsständen der Parteien sowie das Einlegen, Aufdrucken und Aufkleben parteipolitischer Informationen oder Werbemittel. Untersagt ist gleichfalls die Weitergabe an Dritte zum Zwecke der Wahlwerbung. Auch ohne zeitlichen Bezug zu einer bevorstehenden Wahl darf die Druckschrift nicht in einer Weise verwendet werden, die als Parteinahme der Staatsregierung zugunsten einzelner politischer Gruppen verstanden werden könnte. Den Parteien ist es gestattet, die Druckschrift zur Unterrichtung ihrer eigenen Mitglieder zu verwenden.